

za) kaznuje Hongovo le od 13. 6 do 13. 7. 2016 (World champion Liu Hong banned, 2016).

Podoben primer, kot je najin osnovni, pa se je zgodil leta 2017, ko je v elitni angleški premier ligi bil za higenaminom pozitiven igralec Liverpoola Mamadou Sahko, vendar takrat ta snov še ni bila na seznamu prepovedanih snovi, tako da je bil igralec le začasno suspendiran za 30 dni. Takrat je UEFA kritizirala način in pristop WADE, ki je v svojo obrambo predstavila znanstvene dokaze, da higenamin spada pod beta-2 agoniste in da spada v S3 kategorije prepovedanih snovi. V tistem letu je bil potem tudi uradno speljan postopek uvrstitve higenamina na listo prepovedanih snovi. Je pa WADA že v letu 2016 pozvala svoje omrežje laboratorijev, da pripravijo sistematična testiranja za higenamin (Majendie, 2017).

Literatura

1. Higenamine. (2017) National Center for Advancing Translational Sciences, Inxight: Drugs Pridobljeno iz: <https://drugs.ncats.io/substance/PQ432PID6E>
2. Hočevar, M. (28.11.2018). Vetrh po preteku kazni: Upam, da bo to šola za vse druge. MMC RTV SLO. Pridobljeno iz: <https://www.rtvlo.si/sport/nogomet/prva-liga/vetih-po-preteku-kazni-upam-da-bo-to-sola-za-vse-druge/473225>
3. Majendie, M. (21.4.2017). WADA criticized by UEFA over handling of Mamadou Sakho doping case. CNN. Pridobljeno iz: <https://edition.cnn.com/2017/04/21/football/mamadou-sakho-wada-doping-case-liverpool-crystal-palace/index.html>
4. Opozarjamo na higenamin v izdelkih športne prehrane. (2018) Nacionalni inštitut za javno zdravje. Pridobljeno iz: <https://www.nijz.si/sl/opozarjamo-na-higenamin-v-izdelkih-sportne-prehrane>
5. Plestenjak, R. (14.6.2018). Amedej Vetrh padel na dopinškem testu, Domžale opozarjajo na neskladja. Siol.net. Pridobljeno iz: <https://siol.net/sportal/nogomet/amedej-vetih-krsil-protidopinska-pravila-470321>
6. World champion Liu Hong banned for one month for minor fault in using massage lotion. (29.7. 2016). China.org.cn. Pridobljeno iz: http://www.china.org.cn/world/Off_the_Wire/2016-07/29/content_38987617.htm

Žiga Jeglič

Katarina Kumer in Maja Mencin

Uvod

Eden izmed odmevnih primerov kršenja dopinških pravil je tudi zgodba slovenskega hokejista Žige Jegliča, ki pa je nekoliko bolj »nedolžna«, kot so nam jo sprva predstavili mediji. Ravno zavajajoči naslovi novic in poročil so tisti, ki imajo največji vpliv na športnikovo nadaljnjo kariero in sloves. Večina ljudi člankov ne prebere v celoti, v spominu pa jim ostane udarni naslov: Slovenski hokejist pozitiven na dopinškem testu. Tudi to je ena izmed mnogih zgodb, katere večji pomen nosijo posledice pisanja medijev, kakor dejanska doba kazni.

Žiga Jeglič se je rodil 24. februarja 1988 v Kranju in je svojo hokejsko kariero začel v Hokejskem klubu MK Bled. Kasneje je igral tudi za HK Acroni Jesenice ter v švedski, finski, nemški in slovaški ligi. Kot član je slovensko reprezentanco zastopal na petih svetovnih prvenstvih, od tega treh v elitni diviziji. Sodeloval je pri prvem nastopu slovenske reprezentance na olimpijskem hokejskem turnirju 2014 v Sočiju. Prelomni dogodek se je zgodil 20. februarja 2018, ko je v času nastopa na Olimpijskih igrah 2018 v Pjongčangu v Južni Koreji padel na doping kontroli na fenoterol, ki so ga zaznali v urinu (Žiga Jeglič, 2018).

Žiga Jeglič (Sportsnewsmpire, 2018).

Takoj je dobil navodilo, da ne sme igrati na naslednji tekmi proti Norveški in mora v 24 urah zapustiti olimpijsko vas. Prvotno je bil kaznovan z dvoletno prepovedjo nastopanja, toda Mednarodno športno razsodišče mu je po razgovorih kazen znižalo na osem mesecev. Izkazalo se je, da je bil fenoterol v urinu prisoten kot ena izmed sestavin Beroduala, zdravila za določene bolezni spodnjih dihal, ki mu jih je leta 2017 zaradi težav z astmo predpisal zdravnik. Jeglič zdravila ni navedel kot terapevtsko izjemo, zato so mu odredili kazen za malomarnost, saj bi bila njegova dolžnost navesti zdravilo.

Kot navaja SLOADO morajo športniki sami poskrbeti, da prepovedane snovi ne pridejo v njihovo telo in so sami odgovorni za vse prepovedane snovi ali njihove metabolite ali označevalce, najdene v njihovem vzorcu. Športniki, katerih

zdravljenje zahteva uporabo prepovedanih snovi ali prepovedanih postopkov, morajo zaprositi za terapevtsko izjemo (TI) pri svoji mednarodni športni zvezi ali pri SLOADO. Za nekatera velika tekmovanja, kot so npr. olimpijske igre, morajo športniki preko nacionalnega olimpijskega komiteja predložiti obstoječo TI medicinski komisiji MOK (Postopek pridobivanja TI. (b.d.)). Ker je prišlo do šuma v komunikaciji med zdravniki, trenerji in športnikom, Žiga zdravila ni prijavil. Na to se je tudi sprva skliceval, češ da ni vedel, da zdravilo vsebuje prepovedano snov.

Okoren (2008) je zapisal, da slovenska reprezentanca po pravilih ni bila kaznovana z odvzemom osvojenih točk v Pjongčangu, saj se v ekipnih športih takšna kazen izreče, če so pozitivni najmanj trije igralci iste ekipe. Po vsaki tekmi morata na doping kontrolo po dva igralca iz vsake reprezentance. Ne glede na razplet dogodkov pa dopinški primer meče slabo luč na igralca samega, vodstvo reprezentance, slovenski hokej kot tudi na Hokejsko zvezo Slovenije. Jeglič je reprezentanco pustil na cedilu že leto prej na svetovnem prvenstvu elitne divizije v Parizu, ko je bil kaznovan s prepovedjo nastopanja na dveh tekmah, potem ko je z rezilom drsalke skoraj prerezal vrat švicarskemu napadalcu. Jeglič je tretji pozitivni dopinški primer na 23. zimskih olimpijskih igrah po rezervnem japonskem hitrostnem drsalcu in Rusu Aleksandru Krušelnickem, ki je osvojil bronasto kolajno v curlingu. Kasneje je tudi Žiga Jeglič priznal, da je sam kriv, ker zdravila ni prijavil in bo v bodoče bolj pazljiv. Hkrati se iz takih primerov lahko učijo tudi drugi športniki.

■ Mediji in njihov vpliv

Danes imajo mediji velik vpliv na športnikovo prepoznavnost. Delujejo na podlagi odziva prejemnika, ki potrdi pomembnost oddajnika in mu da verodostojnost. Največjo moč ima danes svetovni splet ter v športu tudi televizija, kjer spremljamo športne prenose. Poleg prepoznavnosti pa lahko mediji vplivajo tudi na športno identiteto, motivacijo, višjo ali nižjo samozavest ter samopodobo športnika (Livrin, 2017).

Problem nastane, ko novinarji objavijo napačne, pomanjkljive informacije ali zavajajoče naslove, ki lahko posamezniku povzročijo veliko dolgotrajne škode. Žiga Jeglič je 4 dni po testiranju izvedel pozitivne rezultate na dopinškem testu, le 50 minut pred naslednjo tekmo. To so še isti dan izvedeli tudi novinarji in že se je njegovo ime pod odebeljenim tiskom DOPING pojavilo na mnogih naslovnicaх ne le v Sloveniji, ampak po celem svetu. Zagotovo to predstavlja velik šok. Ko kar naenkrat ne veš, kaj se ti je sploh zgodilo in moraš brez odgovora oditi iz olimpijske vasi. Podrobna preiskava lahko poteka več mesecev, medtem pa športnik čaka na odločitev in ne ve, kaj pričakovati, kaj to pomeni za njegovo kariero. Prav tako si navijači in širša javnost o samem športniku, njegovi ekipi in celo samem športu ustvarijo mnenje na podlagi prejetih (nepopolnih) informacij. Vsekakor izgubiš tudi zaupanje soigralcev in trenerja. Kasneje se je izkazalo, da je šlo za doping iz malomarnosti, kar dejansko ne predstavlja tako hude kršitve, kot če bi tekmovalec namensko posegal po prepovedanih substancah. Ne glede na razplet pa ime kršitelja ostane omadeževano in mora nositi določene posledice. Zaupanje mnogih navijačev, sotekmovalcev je izgubljeno, težave pa ima lahko tudi pri iskanju nove zaposlitve ali sklenitvi pogodbe z novim klubom. Tudi s tem se je spopadel Jeglič, ko je zaradi dopinške afere ostal brez dela v ruskem hokejskem klubu Neftehimika iz Nižekamska, kjer so mu sprva obljubili podporo,

kasneje pa prekinili pogodbo. Pozitiven test Žige je povzročil velik stres na samih olimpijskih igrah ne samo dotičnemu športniku, ampak celotni ekipi, slovenski reprezentanci in navsezadnje vsej Sloveniji. Kakršna koli zloraba dopinga je namreč prepovedana in nešportna, kar pomeni slab zgled. Tudi soigralci so bili pretreseni, saj so tekmo proti Norveški odigrali brez enega boljših igralcev, brez da bi jim kdo natančno pojasnil, kaj se je zgodilo, kar se je pokazalo tudi v izgubljeni tekmi z Norveško 2 : 1. Igrali so pod velikim pritiskom v oteženih okoliščinah.

■ Doping iz malomarnosti

Na spletni strani RTV-ja (Doping: Na testu padel, 2018) zasledimo izjavo Mednarodnega športnega razsodišča: „Žiga Jeglič je bil pozitiven na fenoterol. Športnik je sprejel kršitev, tako da je suspendiran s tekmovanjem do konca Olimpijskih iger v Pjongčangu. Olimpijsko vas mora zapustiti v 24 urah.“

Ob taki novici je bil Žiga v šoku. Povedal je, da se je težko sprijaznil z odločitvijo, pa kljub vsemu zapustil olimpijsko vas in ravnal odgovorno. Med čakanjem na odločbo ni vedel, kaj sledi, zato se je zagotovo pojavila negotovost, strah in z njima še stres. Na rezultate se je odzval povsem razumno, bilo ga je strah, ker ni vedel, kako naprej (Žiga Jeglič spregovoril, 2019). Ob taki situaciji bi športnik potreboval podporo in ne izgnanstvo, še posebej v primeru nenamernega dopinga.

Mediji poročajo o dogodkih in jih ustvarjajo. Svojo prepoznavnost ohranijo tisti, ki se ne pustijo zmotiti in se ne ozirajo na novice medijev, ki jih posredujejo javnosti. Vedno več je pritožb javnih oseb, da novinarji njihove pravice do zasebnosti ne upoštevajo. Res pa je, da nezdrav način življenja, ponočevanja, izzivanje nesreč pri športnikih vplivajo tudi na njihovo športno življenje, na pripravljenost, neposreden vpliv na njegove uspehe v športu (Milovanović, 2007).

Mediji imajo velik vpliv na družbo, posameznike in vplivajo na športnikov ugled ter prepoznavnost, zato potrebujejo pomoč pri komunikaciji z javnostjo. Pazljivi morajo biti, kaj povejo, da mediji ne obračajo ali interpretirajo izjave po svoje. Žigovo pojasnilo javnosti je bilo odgovorno in zaokroženo v celoto. Sporočil je, kdaj se je testiral, kakšni so bili rezultati, katera snov je bila prisotna, kje jo lahko najdemo, zakaj in kdaj je uporabljal zdravilo. Priznal je, da je spregledal razliko med primerljivimi zdravili in pozabil prijaviti zdravilo kot terapevtsko izjemo (Doping: Na testu padel, 2018). Pri pisanju pojasnila za javnost je imel verjetno pomoč. Odgovarja na najpogostejša vprašanja, ki se mnogim pojavijo ob slišani informaciji o pozitivnem dopingju na olimpijskih igrah.

Po eni strani lahko rečemo, da je ravnal neodgovorno, saj ni prijavil zdravila, ki je vsebovalo prepovedano snov. Po drugi strani lahko rečemo, da je ravnal odgovorno, saj je sprejel posledice/nadaljnje protidopinške postopke ter se opravičil.

Jani Dvoršak s Slovenske antidoping agencije se je čudil in jezil nad dejstvom, da je Žiga vzel zdravilo, ki ga je treba v okviru protidopinških postopkov prijaviti, kljub stalnem opozarjanju na to. Povedal je, da ne ve, kaj naj še naredijo, da se to ne bo ponavljalo (Doping: Na testu padel, 2018).

Športniki imajo veliko odgovornost, predvsem to, da so zgled. Prav ta lastnost naredi športnika dobrega, na ta način lahko dobi ugled, spoštovanje in slavo. Vse to se lahko v trenutku pozitivnega

dopinškega testa izgubi. Športnik izgubi tudi zaupanje pri ekipi, gledalcih, trenerju ... v večji meri ob namernem dopingu. Kar ne pomeni, da ne izgubi vsega tega ob nenamernem dopingu.

Lahko bi govorili o primeru malomarnosti ali pa pomanjkljivem sodelovanju zdravnikov, trenerjev, športnikov in dopinške organizacije. Prav zaradi povezanosti organizacij, zvez, zavodov bi se morala povečati informiranost zdravnikov, športnikov, trenerjev ... Potrebno bi bilo vzpostaviti več učinkovite komunikacije med njimi za boljše poznavanje odgovornosti vseh vključenih. Prav tako olajšati skrb športnikom s pomočjo izdelave programa/sistema za zdravnike, trenerje, športnike, ki bi pripomogel k boljši organizaciji vpisovanja, oddajanja, posredovanja potrebnih informacij ali vlog. Z boljšim sodelovanjem, organizacijo, pretočnostjo informacij bi lahko znižali količino stresa skoraj vsem, predvsem pa športnikom. To bi za njih predstavljalo zmanjšanje skrbi za pravne zadeve in povečanje pozornosti na dobro izvedene treninge, nastope ter vpletenost z mediji.

„Mi stojimo za njim, verjamemo, da se bo vse razčistilo. Je pomemben del ekipe, zelo v redu fant. Zame je to nekaj presenetljivega, podrobnosti še ne vem, zato ne bi rad povedal preveč“ (Kapetan Jan Muršak, 2018, v Doping Jegliča: Kakšne težave, 2018). Glede na izjavo kapetana lahko sklepamo, da so med seboj zelo povezani, si zaupajo ter znajo med sabo komunicirati in sodelovati. To nakazuje na dobre medsebojne odnose, ki pripomorejo k uspehu.

■ Zaključek

V tem primeru ne smemo zanemariti tudi pomembnosti vloge trenerja, ki jih je spremljal na OL, saj bi moral ta poskrbeti za vse pravne zadeve, vloge in papirologijo. Lahko bi najel zdravnika, ki bi celotno hokejsko reprezentanco pred odpravo pregledal, prav tako njihova zdravila. Že predhodno bi moral podučiti in izobraziti športnike, da bi se izognili takšnim incidentom.

Glede na vse športnikove obveznosti s treningi, tekmami, mediji, ki mu verjetno predstavljajo stres, hitro pride do situacije, ko informacija uide iz glave. Tovrstne situacije bi lahko preprečili s programiranim kompleksnim programom/sistemom, namenjenim športnikom, trenerjem, zdravnikom, kot tudi organizacijam, zvezam, zavodom, a bi za to potrebovali veliko denarja. Lažje bi bilo, če bi komunicirali in oddajali vloge preko sistema, ki med seboj povezuje vse vključene in ne samo dopinško organizacijo in športnika.

Žiga je povedal, da ga je pozitiven doping presenetil. Ob tem se ni počutil dobro, saj ni vedel, kaj ga čaka. Naučil se je, da na koncu lahko zaupaš le sebi, in dodal, da bo gledal v prihodnost s previdnostjo (Mavrič, 2019). Iz vsake neprijetne izkušnje se po navadi naučimo dosti več kot iz zelo prijetne, saj se moramo naučiti, kako se sprijazniti s situacijo/ jo sprejeti, priznati in gledati pozitivno in odgovorno v prihodnost ne glede na mnenja drugih okoli nas.

■ Literatura

1. Doping Jegliča: Kakšne težave lajša zdravilo, ki ga je jemal? (20. 2. 2018). MMC RTV SLO. Pridobljeno iz https://www.rtvsl.si/sport/oi-2018/hokej/doping-jeglica-kaksne-tezave-lajsa-zdravilo-ki-ga-je-jemal/446524?fbclid=IwAR20FAF9Q-VbG6jJqwGbBuCfCY_D_R9T4hocpaJCTCeShsh35aDGidcu-ELs

2. Doping: Na testu padel hokejist Žiga Jeglič. (20. 2. 2018). Delo. Pridobljeno iz <https://www.delo.si/zoi-2018/novice/doping-na-testu-padel-ziga-jeglic.html?fbclid=IwAR3XqNNsFPEKGN0ts86grvOukrqfVHu4s4plqZdCvmOnwyKJ0v9wvcOjHVC>
3. Livrin, N. (2017). Psihološki vpliv medijev na profesionalne športnike. (Diplomsko delo, Fakulteta za organizacijske vede). Pridobljeno iz <https://dk.um.si/Dokument.php?id=117898>
4. Mavrič, P. (2019). Žiga Jeglič spregovoril o dopinškem prekršku: Na koncu lahko zaupaš le sebi. Sportal. Pridobljeno iz https://siol.net/sportal/hokej/ziga-jeglic-o-dopinskem-prekrsku-zaupas-lahko-le-sebi-489906?fbclid=IwAR1OuAvr_2NHgZWSpaXk2J4xL7j3lR4dFrL7NwUAglujNFBY0peNF3FkU
5. Milovanović, A. (2007). Odnos medijev do športnih dosežkov in zasebnega življenja slovenskih vrhunskih športnikov (Diplomsko delo, Fakulteta za šport). Pridobljeno iz <https://www.fsp.uni-lj.si/COBISS/Diplome/Diploma22050170MilovanovicAna.pdf>
6. Okoren, J. (2018). Žiga Jeglič mora zaradi dopinga zapustiti olimpijsko vas. Delo. Pridobljeno iz https://www.dnevnik.si/1042802159?fbclid=IwAR3VUrxD1QB0xy1iLktb9MINf4PgaxCQjcZm08iY0DZM6PAwiHWEX8R_zk
7. Postopek pridobivanja TI. (b.d.). SLOADO. Pridobljeno 23.02.2020, iz <https://www.sloado.si/kategorija/sportniki-ti-postopek>
8. Spoertnewaempire (2018). Sportnewsempire. Pridobljeno 23.02.2020 iz <https://i0.wp.com/www.sportsnewsempire.com/wp-content/uploads/2018/02/180220081414-01-ziga-jeglic-0217-super-tease.jpg?fit=1100%2C619&ssl=1>
9. Žiga Jeglič (2018). Wikipedia The Free Encyclopedia. Pridobljeno iz https://sl.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%BDiga_Jegli%C4%8D&action=history